

УДК 657.92

Костянтин Безверхий

Київський національний університет технологій та дизайну

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ОЦІНКИ ОБ'ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Одним з найважливіших факторів, що впливають на достовірність звітної інформації, є оцінка об'єктів бухгалтерського обліку. Дослідження еволюції оцінки в бухгалтерському обліку дозволило виділити наступні історичні етапи її розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Історичні етапи розвитку оцінки

№ з/п	Найменування етапу	Часовий період	Характеристика
1	Натуралістичний	До VII ст. до н.е.	Оцінка товарів здійснювалася за вартістю обмінюваного товару: товар виражав свою вартість в подібному йому товарі. Потім деякі товари стали служити еквівалентом грошей: зерно, хутро, худоба тощо.
2	Зародження та поширення грошової оцінки	VII ст. до н.е. - XI ст. н.е.	Поява грошей у вигляді монет полегшило обмін товарів. Спочатку гроші виступали як самостійний об'єкт обліку, далі - як засіб в розрахунках.
3	Поширення ринкової та історичної оцінок	XII - XV ст.	Поява грошової оцінки послужило базою для виникнення подвійного запису. В Італії для оцінки товарів отримали перевагу два види оцінок: ціна придбання (історична) і ціна продажна (ринкова). Прийняття оцінки як елемента методу бухгалтерського обліку.

Продовження табл. 1

4	Розвиток різноманіття оцінок	XVI - середина XIX ст.	Розвиток підходів до оцінки в залежності від об'єктів бухгалтерського обліку, від цілей самої оцінки (Г. Рем, Ж. Саварі, І. Крайбіг). Спори про оцінку в динамічній та статистичній теоріях про баланс.
5	Регламентация оцінки	середина XIX - кінець XX ст.	Закріплення певних способів оцінки об'єктів бухгалтерського обліку в національних стандартах. Переважання історичної оцінки.
6	Об'єднання різноманітних оцінок в категорію «справедлива вартість»	кінець XX ст. - до теперішнього часу	Справедлива вартість вперше введена в американських стандартах в 1991 р У міжнародних стандартах вперше закріплена в 1995 р в МСФЗ (IAS) 32 «Фінансові інструменти: подання».

На прикладі оцінки видно (табл. 1), що за кожним методологічним прийомом стоять інтереси певних груп. Персоналісти висловлювали інтереси постачальників, кредиторів, акціонерів. Їх хвилювало не те, скільки витрачає адміністрація, але те, скільки коштує реально сьогодні майно цього підприємства, вони вимагали переоцінки. Інституціоналісти відстоювали інтереси власника. Вони стверджували, що баланс служить внутрішнім цілям управління підприємством, адміністрація підприємства повинна знати, у що обійшлися підприємству кошти, відображені в балансі, і мати правильно визначений, дійсний результат своєї господарської діяльності.